

Vastaus Antero Eerolan ja 25 muun valtuutetun aloitteeseen selvityksestä maksuttomaan oppimateriaaliin siirtymisestä toisen asteen koulutuksessa

VD/10945/00.02.00.03/2016

EL-H/MV/HK/NJ

Antero Eerola ja 25 muuta valtuutettua ovat jättäneet seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Selvitys maksuttomaan oppimateriaaliin siirtymisestä toisen asteen koulutuksessa

Suomalaisen yhteiskunnan menestys ja hyvinvointi on perustunut paljolti laadukkaaseen ja tasa-arvoiseen koulutukseen, joka antaa menestymisen mahdollisuudet riippumatta opiskelijan vanhempien varallisuudesta ja yhteiskunnallisesta asemasta.

Kokonaan maksuttoman peruskoulun jälkeen nuorilla on kuitenkin edessään toinen aste eli lukio tai ammatillinen opetus, jossa oppimateriaali on maksullista. Samalla opintojen kustannuksia kattava opintotuki on voimakkaiden säästöpainneiden kohteena. Lisäksi opintotukea voi saada vasta 17 ikävuodesta eteenpäin.

Perinteisten kirjojen ja kynien lisäksi digitaaliseen oppimisympäristöön siirtyminen vaatii erilaisten teknisten laitteiden sekä niihin tulevien ohjelmistojen ja niiden päivitysten hankkimista. Myös tämä tuo lisää kustannuksia opiskelijoille. Tämä asettaa erilaisista taloudellisista lähtökohdista tulevat opiskelijat keskenään eriarvoiseen asemaan.

Oppimateriaalia maksuttomuus toisella asteella olisi omiaan lisäämään opiskelijoiden tasa-arvoa, yhdenvertaisia mahdollisuuksia sekä nostamaan näin vantaalaisen koulutuksen tasoa.

Edellä olevan perusteella ja valtuuston työjärjestyksen kohtaan 19. viitaten me allekirjoittaneet valtuutetut teemme seuraavan sisältöisen valtuustoaloitteen:

*Vantaan kaupunki selvittää, millaisia kustannuksia yksittäiselle opiskelijalle lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa syntyy toisen asteen oppimateriaaleista

*sekä millaisia kustannuksia aiheutuisi kaupungille, mikäli kaikessa toisen asteen opetuksessa siirryttäisiin opiskelijalle maksuttomaan oppimateriaaliin.”

Kaupunginvaltuusto 12.12.2016 § 23

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Sivistystoimen toimiala toteaa vastauksenaan aloitteeseen seuraavaa:

Perusopetuslain (1998/628) 31 §:ssä säädetään opetuksen maksuttomuudesta. Lain mukaan *opetus ja sen edellyttämät oppikirjat ja muu oppimateriaali sekä työvälineet ja työaineet ovat oppilaalle maksuttomia*. Lukiolaissa (1998/629) ja laissa ammatillisesta peruskoulutuksesta ei vastaavaa kirjausta ole, laeissa on säädetty ainoastaan opetuksen maksuttomuudesta ja opiskelijoiden oikeudesta maksuttomaan ruokailuun. Lukion opetussuunnitelman perusteiden (2015) mukaan *Opiskelijat vastaavat itse henkilökohtaiseen opiskelukäyttöön tarkoitettujen työvälineiden, laitteiden ja materiaalien hankinnasta, ellei koulutuksen järjestäjä niitä tarjoa*.

Laki ei velvoita koulutuksen järjestäjiä tarjoamaan työvälineitä ja työaineita toisen asteen opiskelijoille, joten materiaalihankinnat ovat lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa yleensä opiskelijan omalla vastuulla.

Vantaalla on arvioitu, että lukio-opinnot tulevat maksamaan keskimäärin noin 2000 euroa/opiskelija. Tarkempien lukio-opiskelun aikaisten kustannusten kartoittamiseksi jokaisesta lukiosta on syksyllä 2016 valittu noin 5 opiskelijaa, jotka kirjaavat ylös koulukirjoista, e-oppimateriaaleista, koulumatkoista, materiaalmaksuista, tietokoneesta ja opintokäynneistä aiheutuvia kustannuksia. Tietoja kootaan yhteen lukuvuosittain ja niiden pohjalta arvioidaan miten opiskelun aikaisia kustannuksia voidaan tarvittaessa vähentää.

Ammatillisessa koulutuksessa opiskelijan hankittavana on oppikirjojen lisäksi ammattialaan liittyviä henkilökohtaisia työvälineitä ja -materiaaleja. Periaate on, että opiskelija hankkii opiskelun aikana omaksi ne työvälineet ja materiaalit, jotka kyseessä olevalla alalla on työntekijän hankittavana. Lisäksi opiskelijalle voi koitua kustannuksia työpaikoilla tapahtuvaan oppimiseen liittyvistä matkakustannuksista. Vantaan ammattiopisto Variassa opiskelun kustannuksia kertyy opiskelijalle opetuslatasta riippuen keskimäärin 400–500 euroa, poikkeuksena logistiikan ala, jossa kustannukset ovat noin 800 euroa opiskelijaa kohden. Tarkempia tietoja tutkintokohtaisista kustannuksista kootaan Variassa kevään 2017 aikana.

Mikäli Vantaa siirtäisi kaikissa toisen asteen oppilaitoksissa opiskelijalle maksuttomaan oppimateriaaliin, kustannukset olisivat tämänhetkisten kustannusarvioiden mukaan lukiokoulutuksen osalta noin 2,4 M euroa ja Vantaan ammattiopisto Varian osalta noin 0,5 M euroa vuodessa. Yhteensä tämä tarkoittaisi 2,9 M euroa lisäystä vuosibudjettiin.

Vantaan lukio-opiskelijoista 29 % ja Varian opiskelijoista 30 % on kotoisin muualta kuin Vantaalta. Maksuttomat oppimateriaalit eivät siis hyödyttäisi ainoastaan vantaalaisia, vaan myös muista lähikunnista tulevia opiskelijoita. Mikäli Vantaa päättäisi muista pääkaupunkiseudun kunnista poiketen siirtää maksuttomiin oppimateriaaleihin, päätös voisi houkutella entistä useampia opiskelijoita hakemaan Vantaalle opiskelemaan. Oppilaitosten vetovoimaisuuden lisääntyessä yleensä myös sisäänpääsykeskiarvot ja -pisteet nousevat. Tällöin yhä useammalla perusopetuksessa heikommin pärjänneellä nuorella olisi riski jäädä opintojen ulkopuolelle. Oppimateriaalien maksuttomuuden ei siis voida suoraan päätellä johtavan opiskelijoiden tasa-arvoon, yhdenvertaisuuteen mahdollisuuksiin tai vantaalaisten koulutustason nousuun vaan sillä voi myös olla päinvastaisia seurauksia.

Opiskelijoiden menestymistä vanhempien varallisuudesta ja yhteiskunnallisesta asemasta riippumatta voidaan tukea huolehtimalla siitä, että opiskeluista aiheutuvat kustannukset pysyvät kohtuullisina ja materiaaleja tai välineitä on mahdollista hankkia käytettynä. Näitä malleja pyritään kehittämään myös jatkossa ja tarvittaessa opiskelija voi saada opintotukea, koulumatkatukea ja toimeentulotukea Kelasta, jos tuen myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Kaupunginhallitus 23.1.2017 § 18

Sivistystoimen apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Antero Eerolalle ja 25 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 6.3.2017 § 10

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi kaupunginhallituksen vastaus.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Muutoksenhakuohje: 4.1. Valituskielto

Lisätiedot:

Nuoris- ja aikuiskoulutuksen johtaja va. Marja Viljamaa, puh. 050 312 1694, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi